

Lesson 93

Binalik #1

Apu' Adam duk problema sabab dusehin

Panagna'an 1-4 (duk sinduwehin)

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimmatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Tiggel ne kite bi magistadi dem Kitab Kanabihanin. Bakas takitete we' bakas ngurung pikilan Tuhanin si labi ampatpū' a'a diyalem de ngibu duk lime hatu tahun supaya sulatde Lapalnen – hātinin Kitabin. Iye magpakita'u lānin supaya madusehanin makajari ngabentel si matahan Tuhan. Bakas kitete we' kēmon nabi mabennalin sali' minahalayakden sabab lān pagtimbulin. Me' bakas sinulatden duma'in paguwa' amban di pikilande, saguwa' amban Niyawa Tuhanin. Magpalanu kami **magbalik** duk **mandakan** kēmon bakas inistadihante bi amban dem Kitab Masutshin **ellew inin duk dem tellu lesson mapaturulin**. Lesson ellew inin inēnan: “**Problema sabab Dusehin.**”

Na, kuwe'itu balik kite bi si **puwipul bakas pangurung we' Tuhanin dihananne**, hātinin bahagi' tagna' dem Lapal Tuhanin, **Kitab Tawratin**, bakas pinapī we' Tuhan dem pikilan Nabi Musahin. Ta'essebbi ke ayat tagna'in? Pa'inne: “***Tagna' ewwalley pe te'ed, pinapanjari we' Tuhanin langitin duk dunyahin.***” Dem ayat inin, bakas takitete we' tagna'ne te'edin, pag ga' pe pinapanjari dunyahin, atawa mala'ikatin, atawa a'ahin, **luwal Tuhan maniya'in**. Tuhanin iye Mangantan Salama-lamahin, iye Niyawahin Salama-lama. Ga' niya' tagna'anne duk ga' niya' katambusanne. Iye Tuhan Mabalakatanin, kitene kēmon duk kata'uhanne kēmon.

Dem kapitulu tagna' bakas tabatsate we' pinapanjari we' Tuhanin langitin duk dunyahin, duk tahikin duk kēmon diyalemnen dem ennem ellew. Minemes we' Tuhanin dunyahin para si manusiya' pinalanune pinapanjarahin. Hangkan ka'ennem ellewnen pa'in Tuhanin,

“Magpapanjari kite bi manusiya' neppu kite du. Urungante siye kapatut magbaya' si me' kenna dem tahikin, me' manuk-manuk diyata' mahawanin, duk kēmon kahayep-hayepanin sampay me' hayep talunin. Ambat siye magbaya' si kēmon bayu'-bayu'an diyata' bulakin sampay kēmon mapalele diyata' bulakin.’ Hangkan pinapanjari we' Tuhanin manusiya'in neppu iye....” (Panagna'an 1:26,27)

Manusiya'in **ma'importante manamalin amban kēmon pinapanjari** we' Tuhanin. Pinapanjari we' Tuhanin manusiya'in neppu iye! Iye planu Tuhanin we' magsulut-sulut siye duk me' a'ahin. Iye jānnen hangkan papihanne **pikilan** diyalem niyawa lella duk dendehein supaya makajari kata'uhande Tuhanin, urunganne siye **atey** supaya siye makajari malasa si Tuhan, duk urunganne siye **kata'u mene'** supaya siye makajari mene' bang kahagadde Tuhanin atawa ga'i.

Dem kapitulu duwe bakas tabatsate we' bettad Tuhanin a'a tagna'in, Apu' Adam, dem likus jambangan hāp. Ekka kayu la'i tege buwa' hāp pinayaman duk hāp kinakan. Takitete isab we' ngahinang Tuhanin dende amban dembuwa' payang ineddo' amban Apu' Adam ubus bu bo'one dendehein pī pu si Apu' Adam. Inēnan iye we' Apu' Adam Sitti Hawa. Iledjiki'an lellahin duk dendehein we' Tuhanin duk urunganne siye kēmon sukalden. Saguwa' niya' isab kabaya'an Tuhanin si siye. Ine kabaya'an Tuhanin amban a'a duwangan bakas pinapanjarine manepu iyehin? Kabaya'annen we' **malasa siye si iye** dembūs-būs pikilanden, dembūs-būs ateyden duk dembūs-būs baya'den, duk sa miya'an pagsulut-sulutden salama-lama. Ubus miya'an, takitete bi we' **tinestingan** siye we' Tuhanin supaya kata'uhan bang ine diyalem ateyden. Niya' panganda'akan Tuhanin pu Apu' Adam, pa'inne: *“Makajari kakannu kēmon bayu'an buwa' kayu dem likus inin. Saguwa' da'a te'ed kakanun buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin. Pegge' si ellew pamangannu buwa'ne miya'an iye ne ellew kamateynun!”* (Panagna'an 2:16,17) Sa miya'an testingan Tuhanin Apu' Adam. Sinessa'an iye we' bang langgalanne panganda'akan Tuhanin, matey iye, hātinen, **pasape' iye amban Tuhanin salama-lama.**

Dem kapitulu tellu inaka dem Kitabin we' dembuwa' ellew, Nakura' Seyitanin, iye mala'ikat dembuwa' bakas manguntarahan Tuhanin, pī pu Apu' Adam duk Sitti Hawa magpasalingu si bentuk sawe akkalan. Pa'inne si dendehein:

“Bennal ke? Bakas ke ka'am kasessa'an we' Tuhanin we' ga'i makajari kakanbi me' buwa' kayu dem likus inin?” “We'ey isab ga'i?” pa'in dendehein. “Makajari du kakan kami me' buwa' kayu dem likus inin. Luwal hadja niya' dampo'on kayu si tengnga' likus inin ga'i kami da'ak Tuhanin mangan buwa'nen. Ga'i kami makajari bisan ngantananne

duk kami ga'i matey.” “Ga'i iyan to'o. Ga'i du ka'am iyan matey,” iye helling sawehin. “Hangkan ka'am tinagga,” pa'in sawehin, “pegge' kata'uhan Tuhanin we' bang ka'am maka'akan buwa' kayu miya'an, manjari ne ka'am kuwe' Tuhanin ngata'uhan mahāp duk mala'atin.” (Panagna'an 3:1-5)

Ine bakas pa'in Tuhanin pu si Apu' Adam duk Sitti Hawa ma'umantagin bang kakande buwa' kayu mangga'i dina'ak kinakan si siyehin? Pa'inne si siye, “Iye ne ellew **kamateybin!**” Ine pa'in Nakura' Seyitanin? Pa'inne, “**Ga'i du ka'am iyan matey!**”

Bissā sine tapene' Apu' Adam duk Sitti Hawa kinahagadin? Eddo'de ke nuhut bissā Tuhanin atawa bissā Nakura' Seyitanin? **Eddo'de pe nuhut bissā Nakura' Seyitanin, banta Tuhanin!**

Ubus miya'an, ine hinang Tuhanin? Padeheng ke hadja iye la'i mayaman disi Apu' Adam duk Sitti Hawa? Duma'in. Hinang Tuhanin te'ed sa bakas pina'inne si siyehin. Tawagne siye, hukumne siye, sinukna'an siye sampay dunyahin we' ne, ubus bu patahala'ne siye amban likus mahāp bakas pinapanjarine para si siyehin. Ellew miya'an matey ne diyalem niyawa Apu' Adam duk Sitti Hawahin. **Pasape' siye amban Tuhan,** po'on umulin. Luwal iye inase-aseden, we' matey baranden duk ilegga siye salama-lama, pegge' tumbas dusehin kamatey salama-lama sa bakas pina'in Tuhanin.

Bennal, dusehin bala' la'at te'ed. Apu' Adam duk kēmon tubu'annen pasape' amban Tuhanin sabab dembuwa' duse! Dusehin arak kuwe' saki AIDS. Kata'uhanbi du we' saki AIDS inin saki makaleggey. Saki inin bala' si kēmon dunya. Bang pa'asek ne virus AIDS inin dem baran a'a ga'i ne tahala' bisan sumiyan. A'a tege saki AIDS inin makajari paleggey si anakde ga' inanakanin pe. AIDS inin makamatey, makapagka'at saki inin. Sa miya'an du isab **dusehin**. Intag-intag, la'i du isab dusehin, duk la'i du isab pu sine-sine, duk maka'atan a'a salama-lama. Saguwa' magsukul kite bi si Tuhan niya' pagbidda'anne saki dusehin duk saki AIDS. Bang saki AIDS ga' pe niya' tambal pamakewuli' saki iyan, saguwa' niya' **tambal mekekewuli'** a'a kaleggeyan we' dusehin! Di Tuhanin mangamemes tambalin. Bang gunate bi tambal inin mekekewuli' kite bi amban duse salama-lama.

Ta'essebba ke **pananggup mahāp manamal** pangurung Tuhanin ellew pag duse Apu' Adam duk Sitti Hawahin? Awe', ellew miya'an du pag pa'asek dusehin dem dunya, nanggup Tuhanin we' papitune du si dunya Mangalekkat masutsihin, duk lekkatne du me' tubu'an Apu' Adamin amban balakat Nakura' Seyitan makapagka'atin duk amban dusehin. Bakas tabatsate isab we' minahalayak we' Tuhanin we' Mangalekkat inin inanakan iyan we' budjang – seddili amban kēmon a'a sinduwehin – pegge' Manimbul madusehanin ga'i makajari we' amban tubu'an Apu'

Adam, pegge' kēmon siye kaleggeyan duse. Subey iye amban Niyawa Tuhan Masutsihin.

Manjari, bakas takitete bi dem Kitab Injil we' puwas ibuhan tahun amban pananggung Tuhan we' papitune Manimbulin, pag tekka ne waktu pangeddew Tuhanin, niya' ne inanakan Lella bentel duk ga' niya' salla'ne. Ga' niya' samane manusiya' duk inanakan iye we' budjang. Ēnnen si *Isa*, hātinin, *nimbul Tuhanin*. Awe', *Isa AlMasi*, iye Mangalekkat masutsihin bakas pananggung we' Tuhanin ellew pag duse Apu' Adam duk Sitti Hawahin. Iye hadja Manimbulin, ga' niya' seddili.

Na, kuwe'itu, balik ne kite bi si me' ma'umantag ellew pa'asek duse dem dunyahin. Ta'essebbi ke bang ine hinang Apu' Adam duk Sitti Hawahin pag ubus siye mangan buwa' kayu pangata'u mahāp duk mala'atin? Magtolo siye dawen kayu hinangde dikat, suleyande napukan ka'iya'anden. Pegge' dehellu amban magduse siye, magkuwantang siye, saguwa' ga' siye iya'. Kahāpan ke Tuhanin si semmek bakas hininangde para si diden? Ga'i du! We'ey Tuhanin ga' teyima'ne semmek miya'an? Kabaya'annen tolo'anne siye we' ga' niya' tahinang a'ahin pangadebbunde ka'iya'anden sabab duseden si matahan Tuhan! Saguwa' niya' tahinang Tuhanin para pu si Apu' Adam duk Sitti Hawa. Bakas takitete bi we' mene' Tuhanin hayep ga' niya' dusene, sumbali'ne hayepin, ānanne kuwitnen duk hinanganne Apu' Adam duk Sitti Hawa semmek, duk pasemmekanne siye. Sa miya'an tolo'an Tuhanin Apu' Adam duk Sitti Hawa we' **tumbas dusehin kamatey!** Duma'in hadja Tuhanin mapatey hayep, saguwa' da'akne isab Apu' Adam duk me' tubu'annen mapatey hayep mangga' niya' salla'-salla'nen hinang kurban pagdebbun duse, taman waktu bang papitu Tuhanin ne Mangalekkatin.

Sa miya'an pakitehan Tuhanin papasti' we' **dembuwa' hadja lān pagtimbulin: lān kurban mangga' niya' salla'-salla'nen**. Lān dina'ak we' Tuhanin supaya a'ahin kinimmatan bentel inin: subey a'ahin mene' hayep mangga' niya' salla'-salla'nen, sinumbali' hayepin hinang kurban pagdebbun duse. Me' kurban inin **umbaga'an Mangalekkat masutsihin**, pitu iye iyan matey duk bu'us laha'nen diyata' olom supaya tabayedanne utang duse kēmon tubu'an Apu' Adamin. Hangkan, sabab kurban me' hayepin, pangurung Tuhan si me' madusehanin kuwe' bentuk umbaga'an *Isa AlMasi* mamatey manjari kurban mangga' niya' salla'-salla'nen pamuwas duse. Sa miya'an pinakitehan we' Tuhanin we' bentel iye, pina'in dem Kitab, *“niya' ne purebane we' asal bentel te'ed iye duk we' kimmatanne bentel sasuku masandel pu Isa AlMasihin.”* (Roma 3:26)

Dem kapitulu mapaturul si istori sabab Apu' Adam duk dusenen duk pananggung Tuhan mahāpin we' papitune Mangalekkatin, bakas tabatsate sabab duwe anak Apu' Adam, si Kabil duk si Habil. Bakas takitete we' si Habil nōng si Tuhan anak bili-bili mangga' niya' salla'-

salla'nen duk sumbali'ne hayepin hinangne kurban pagdebbun duse, sa bakas panganda'akan Tuhanin. Si Kabil suleyanne patapit si Tuhan palabey amban di hinangannen, sōnganne si Tuhan me' buwa' tinanemne si bulak bakas sinukna'anin. Manjari pa'in Kitab: *“kasulitan Tuhanin si hinang si Habilin duk tineyima' we' ne pangurungnen. Seguwa' ga' kasulitan Tuhanin pu si Kabil, duk ga' tineyima' we' ne pangurungnen.”* (Panagna'an 4:4,5) Ine jānnen hangkan ga' tineyima' we' Tuhanin me' sinōngan si Kabilin? Bakas takitete ne we' lān dina'ak we' Tuhanin supaya a'ahin bentel si matahanne, pa'inne we' *“ta'ampun hadja duse manusiya'in bang niya' laha' bu'us.”* (Hibrani 9:22) Saguwa' si Kabil, ga' pengine lān pagkurban dina'ak we' Tuhanin. Magmā-mā si Kabil we' kahagad iye si Tuhan, saguwa' hinangannen magpakite we' ga' iye kahagad, pegge' ga' iye magkurban sa dina'ak we' Tuhanin. Iye jānnen hangkan tineyikutan we' Tuhanin si Kabil duk sinōngannen. Seguwa' tineyima' we' Tuhanin sinōngan si Habilin duk ampunne kēmon dusenen, pegge' kahagad si Habil si bissā Tuhanin duk magkurban iye anak bili-bili.

Bang payamante si Habil, takitete bang sa'ingge a'ahin kinimatan bentel we' Tuhanin pegge' kahagad siye pu AlMasi, si Isa, mabu'us laha'nen pagbayedne dusehin. Bang payamante si Kabil, takitete bang sa'ingge a'ahin suleyande we' bentel siye si matahan Tuhan sabab di hinangande, mangga'i mangatu maneyima' kurban Mangalekkat pinapitu we' Tuhan amban surga'in. Sampay ellew inin **duwe du hadja lānin**: lān si Habil duk lān si Kabil. Lān inggehin tinuhutnun? Teyima'nu ke lān si Habilin, hātinen, **lān mekebentel a'ahin si matahan Tuhan** pegge' po'on lān iyan kurban AlMasi masutsi pinapitu we' Tuhanin? Atawa tuhutnu pe lān si Kabilin, **lān mangga'i mekebentelin**, pegge' po'onnen hinangan a'a duk sara' āgama?

Me' bagayku mapakalehin, esseb-essebun bi we' **bentel Tuhanin** duk ga'i makajari we' ga'i hinangne ine dusehin! Ga'i makajari we' pa'in Tuhanin pu disi Apu' Adam duk Sitti Hawa, pu si Kabil duk si Habil duk si kēmon tubu'anden sa inin: “Awe', kata'uhanku we' magduse ka'am, saguwa' makajari ne! Ga'i du meke'ine, keyipatanku hadja we' bakas magduse ka'am!” Makajari ke we' ampun Tuhanin dusehin sa miya'an? Ga'i makajari! Bang ampun Tuhanin dusehin sa miya'an, duma'in ne iye Tuhan Masutsihin! Tuhanin Hukum bentel duk subey leggane dusehin. Bu iye pangalegga dusehin, kamatey! Iye jānnen hangkan subey matey Mangalekkat masutsihin sabab duseten bi. Pag matey iye diyata' olom, tanggunganne pangalegga dusekun duk dusenun.

Pakale ka'am si me' sinulat dem Kitab Injil sabab **lān supaya a'ahin bentel** si matahan Tuhan bakas minemesnen. Pina'in dem Kitab, pa'inne:

“Tagna', **dambuwa'** du hadja **manusiya'** magdusehin, si Apu' Adam. Iye miya'an tagna'an duse si dunyahin. Pegge' niya' ne duse si dunya, niya' isab kamatey dem dunya. Hangkan hep **kēmon manusiya'in** ujud matey pegge' **kēmon magduse.**” (Roma 5:12) “Ga'i siye pinagbidda' we' Tuhanin. **Sali'-sali' kēmon kapagduse, bisan dambuwa' ga' niya' siye tapudji we' Tuhanin. Saguwa' sabab lasa duk ase' Tuhan si kitehin bi, iye lasa-lasahanne si kitehin bi, hangkan inampun we' ne duseten bi duk kinimmatan kite bi bentel we' ne, pegge' sandel kite bi pu Isa Almasi, mangalekkat kite bi amban duseten bi. Pinapitu we' Tuhanin Isa Almasi supaya iye matey duk bu'us laha'nen duk sabab kamateyne miya'an inampun du duse me' manusiya'in bang siye sandel si iye. Hinang Tuhanin inin pamakitene we' iye asal bentel. Matu'uhin sandalan Tuhanin hinangan me' a'ahin duk kuwe' ga' hadja hinangne ine me' duseden. Saguwa' masi du legga Tuhanin bang niya' magduse. Hangkan hep leggane si Isa ngaganti'an kite bi bisan iye ga' bakas magduse. Sabab inin niya' ne purebane we' asal bentel te'ed iye duk we' kimmatanne bentel sasuku masandel pu Isa Almasihin.” (Roma 3:22-26) “Pegge' **tumbas si me' a'a magdusehin sudda matey siye duk tapī siye si narka'. Saguwa' lasa-lasahan Tuhanin umul ga' niya' tamananne si surga' sabab bakas tahinang Isa Almasi, Panuhutanten bi.**” (Roma 6:23)**

Hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin. Si lesson mapaturulin pala'us kite bi magbalik lapal me' kanabihanin duk payamante balik bang sa'ingge Nabi Ibrahim pinene' we' Tuhanin supaya iye sinakup dem planu sabab papitune Manimbulin si dunya....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab ayat inin amban dem Lapal Tuhanin, pa'inne,

“**Tumbas si me' a'a magdusehin sudda matey siye duk tapī siye si narka'. Saguwa' lasa-lasahan Tuhanin umul ga' niya' tamananne si surga' sabab bakas tahinang Isa Almasi, Panuhutanten bi.**” (Roma 6:23)

Wassalam